

ተፅዕኖ ፈጣሪዎቹ

ዳዊት ምትኩ 04-24-18

በአገራችን እየታየ ያለውን የኑሮ ውድነት እና የውጭ ምንዛሬ እጥረት በመሰረቱ የሚፈታው የኢኮኖሚያችን ዋልታ የሆነውን የግብርና ስራችን ያለማቋረጥ ዕድገትን በማስቀጠል ነው። በመሆኑም አርሶ እና አርብቶ አደሮች ሊደገፉ ይገባል። በዚህም የግብርና ምርትና ምርታማነትን ለማጎልበት የሚደረገው ጥረት የሚፈታተን ድርቅ፣ አሜሪካ መጣሽ ተምችና ሌሎች አውዳሚ ነፍሳት እንዲሁም እንደ ውሃ እና አፈር ብክነት ያሉ ችግሮችን ብሎም የድህረ ምርት አሰባሰብ ብክነት የመሳሰሉ ተፅዕኖ ፈጣሪ ችግሮችን መከላከል ይገባል።

ግብርና ለኢንዱስትሪው ዘርፍ የመሪነት ሚናውን እስኪያስረክብ ድረስ የኢኮኖሚያችን ማገር ሆኖ ይቀጥላል። እናም ዘርፉ የሚያጋጥሙትንና በምርትና ምርታማነት ላይ ተፅዕኖ የሚፈጥሩትን ፈተናዎች መፍታት ይገባል። እስካሁን ድረስ በመንግስት በኩል ግብርናውን ለማዘመንና ለማሻሻል በርካታ ጥረቶች ተደርገዋል። ጥረቶቹም ውጤታማ ነበሩ። እነዚህ ጥረቶች ኢትዮጵያ በአፍሪካ ፈጣንና ተከታታይ ዕድገት እንድታስመዘግብ ምክንያት ሆኗል።

የግብርናውን ዘርፍ ለማሳደግ መንግስት የማስፋት ስትራቴጂን በመጠቀም በአነስተኛ የአርሶ አደር ማሳ ላይ ለውጥ ማምጣት ተችሏል። ይህም በአነስተኛ ማሳ ላይ ብዙ ምርት ማግኘት ያስቻለ፣ ተጠቃሚነትን በማረጋገጥ የላቀ ሚና ተጫውቷል። የኢትዮጵያ ኢኮኖሚ የተመሰረተው በግብርና ላይ እንደመሆኑ መጠን፣ የአርሶ አደሩ የአመራረት ዘይቤ መለወጡ ምርትና ምርታማነትን ማሳደግ ተችሏል።

በዚህም ለኢንዱስትሪ ግብዓት የሚሆኑ ምርቶችን በበቂ ሁኔታ ማምረት ተችሏል። ይህም አጠቃላይ የሀገሪቱን ምጣኔ ሃብት ዕድገት ከፍ አድርጓል። በተለይ ባለፉት 10 ዓመታት የተገኘው ምጣኔ ሃብታዊ ዕድገት የምርትና ምርታማነት ማደግ ውጤት ነው።

ባለፉት ዓመታት መንግሥት ግብርናውን ወደ ላቀ ደረጃ ማሸጋገር አማራጭ የሌለው መፍትሔ መሆኑን ተገንዝቦ ሲሰራ ቆይቷል። በያዝነው ሁለተኛው የልማት ዕቅድ ላይም በመጀመሪያው የዕቅድ ዓመት ላይ የተገኘውን አመርቂ ውጤት ይበልጥ አጎልብቶ ለመቀጠል እየተሰራ መሆኑን መረጃዎች ያስረዳሉ።

የግብርና ልማት መዋቅራዊ ለውጥ ማምጣት ይችል ዘንድ በበሁለተኛው አምስት ዓመቱ የዕድገትና ትራንስፎርሜሽን ዕቅድ ትኩረት ተሰጥቶታል። እንደሚታወቀው አሁን ባለው ተጨባጭ ሁኔታ ለእርሻ ሊውል የሚችል ሰፊና ለም መሬት እንዲሁም የአርሶ አደሩ ጉልበት አለ።

በአገሪቱ ተጨባጭ ለውጥ ለማምጣት ታዲያ ይህ ግብርናው ውጭ ከፍተኛ እምቅ ሃብት ነው። ይህ ሃብት ለዜጎች ሰፊ የሥራ ዕድል እየፈጠረ ሲሆን፤ ገና ምንም ያልተነካ እምቅ በመሆኑም ውጤት ሊያመጣ የሚችል ነው። ሀገሪቱን ለመለወጥ ወሳኙ ሃብት ተደርጎ መወሰዱም እንዲሁ።

ምርትና ምርታማነት በማደጉ ሳቢያ የአርሶ አደሩ ህይወት በአያሌው ተለውጧል። እንዲያውም በአንዳንድ አካባቢ የሚገኙት አርሶ አደሮች ትርፍ አምራች እንዲሆኑ አስችሏቸዋል። ይህ ትርፍ አምራችነታቸውም ከተጠቃሚነታቸውባሻገር ሌሎች አካባቢዎች በተፈጥሮአዊው የድርቅ አደጋ በሚጠቁበት ወቅት የሚፈጠረውን ክፍተት እየሞሉ ነው። ምርትና ምርታማነት በማደጉ ሳቢያ ከፍተኛ ምርት እንደሚገኝ ይታሰባል።

በአብዛኛዎቹ የመኸር አብቃይ አካባቢዎች የተስተካከለ የዝናብ ስርጭት በመኖሩ በአሁኑ ወቅት ጥሩ የምርት ሁኔታ በእርሻ ማሳ አለ። አርሶ አደሩም በእሸትና በቡቃያ ደረጃ ያሉ ምርቶችን በአግባቡ የመጠበቅ፣ በየጊዜው ማሳውን የመፈተሽ ሰብሉ በአረም እንዳይጠቃ ክትትል ማድረጉ ተመልክቷል።

ተባዮችን በባህላዊ መንገድ መከላከል ከአቅም በላይ በሚሆንበት ወቅትም ፀረ- ተባይ ኬሚካሎችን በመርጨትና በመከላከል በአሁኑ ወቅት በጥሩ ሁኔታ ማሳ ላይ የሚገኘውን ምርት ወደ ጎተራው እስኪገባ ድረስ የሚመለከታቸው አካላት ሁሉ ርብርብ እያደረጉ ነው።

ከዚህ በተጨማሪ የሰብል ምርቱን ለማሳደግ አዳዲስና ዘመናዊ ቴክኖሎጂዎችን ለአርሶ አደሩ ለማስተዋወቅ ሰፊ ተግባራት እየተከናወኑ ነው። እንዲሁም የአርሶ አደሩን ጉልበት የሚያግዙ የሚደግፉና ጉልበቱን ውጤታማ የሚያደርጉ መጠነኛና አነስተኛ የሜካናይዜሽን ስራዎች እንቅስቃሴ ውስጥ እንዲገባ ጥረት እየተደረገ ነው።

ምርትና ምርታማነትን በማሳደግ መንግስታዊ ጥረት ላይ የተወሰኑ ተጽዕኖ ፈጣሪዎች መኖራቸው ግልፅ ነው። እርግጥ የግብርና ምርት የጥራት ችግርንና ብክነትን የመሳሰሉ ችግሮች መኖራቸው አይታበይም። ችግሮቹ አሁንም ያልተሻገርናቸው ናቸው። ተፅዕኖም እየፈጠሩ ነው። በመሆኑም ችግሮቹን መቅረፍ ያስፈልጋል። ያም ሆኖ የመስኖ አሰራሮችን በመከተል ምርቱን ከፍ ማድረግ ይገባል።

የዋና ዋና ሰብሎችን ምርትና ምርታማነትን የማሳደግ ዋናው ጉዳይ፤ አብዛኛውን አርሶ አደር በምርታማነት መጠን ምርጥ አርሶ አደሮች የደረሱበት ደረጃ እንዲደርስ ማድረግ ነው። ይኸም በዋና ዋና የምግብ ሰብሎች፣ የፋብሪካ ግብዓቶች እንዲሁም የኤክስፖርት ሰብሎች ጭምር መከናወን ያለበት ግብ ተደርጎ ሊወሰድ ይገባል።

ይህ መሰረታዊ ግብ እንደተጠበቀ ሆኖ፤ በተከታታይ የሞዴል አርሶ አደሮች ምርታማነት ደረጃ ላይ የደረሱ በርከት ያሉ አርሶ አደሮች በመኖራቸው የግብርና ምርምር ተቋማትን አቅም በማጎልበትና በማበረታታት እነዚህ አርሶ አደሮች ወደ ግብርና ምርምር ተቋማት የምርታማነት ደረጃ እንዲቀራረቡ ተጨማሪ ፓኬጆች ተዘጋጅተው ይበልጥ ርብርብ ሊደረግባቸው ይገባል።

የአርሶ አደሩን የሰብል ልማት የማስፋትና ምርታማነቱንና ጥራትን ከፍ በማድረግ በገበያ ተወዳዳሪ ከመሆን በተጨማሪ የአትክልትና ፍራፍሬ የማልማት አቅሙን የማሳደግና በዘርፉ እመርታ ማምጣትም ያስፈልጋል። እርግጥ በመንግስት በኩል አርሶአደሩ በራሱ፣ ከተማሩ ወጣት አነስተኛ የግብርና ኢንቨስትሎች ወይም ከአገር ውስጥና ከውጭ ባለሀብቶች ጋር በመቀናጀት ምርታማነትንና የምርት ጥራትን እንዲያረጋግጥ እየተሰራ ነው።

ይህ ቅንጅት የሚጠቅመው አነስተኛ ማሳ ላይ የሚያመርቱ አርሶአደሮችን በአካባቢ ስፔሻላይዜሽን እንዲሳተፉ የሚያደርግ እንዲሁም የገበያ፣ የመሠረተ ልማትና ሎጅስቲክስ አቅርቦት ማነቆ እንዳይሆን የሚያግዝ ሆኗል። አሁንም ግን ጠንካራ ጥረት ያስፈልጋል። እነዚህን ሁሉ ተግባሮች ለመከወን ቀደም ሲል የጠቀስኳቸውን ተፅዕኖ ፈጣሪዎችን መቀነስ ያስፈልጋል።

ከዚህ ጎን ለጎንም የውሃ አጠቃቀማችንን በማሻሻልና የመስኖ ሥራ እንደ የአግሮ ኢኮሎጂው ሁኔታ በማካሄድ ምርታማነቱን በማረጋገጥና የግብርና ልማት ዘላቂነትን በማረጋገጥ መስራት ይገባል።

ይህ ስራ የደን ልማት ተግባሮችን በማጎልበት ለአካባቢ ተፅዕኖ የማይበገር የግብርና ልማት ወይም ለአየር ንብረት ተስማሚ ግብርና ለማካሄድ የሚያስችል ነው። በአርሶ አደር አቅም የሚሠራው የመስኖ ልማት በማጠናከር በትራንስፎርሜሽንና ዘላቂ ልማት ዕቅድ ዘመን ከ4 ሚልዮን ሄክታር በላይ መሬት እንዲለማ ለማድረግ ጥረት እየተደረገ ነው።

ከዚህ በተጓዳኝም በክልልና በፌዴራል መንግሥት ደረጃ የሚሰሩ አነስተኛና መካከለኛ የመስኖ ልማትና ግድብ መጠናከር ይኖርባቸዋል። የእነዚህን ድምር ስራዎች የምርትና ምርታማነትን ተፅዕኖ ፈጣሪዎች ከመከላከል ጋር ማያያዝ ይገባል። ለዚህ ደግሞ አርሶ አደሩ በግንባር ቀደምትነት መሳተፍ ያለበት ይመስለኛል።